

PROJECT HERZIENING MTBROUTE HEUMENSOORD

1 Achtergrond

In het Rijk van Nijmegen liggen sinds begin jaren 90, dus al meer dan 30 jaar, mountainbikeroutes, waaronder in Heumensoord. Indertijd lagen er twee lange routes, de rode en groene, over brede multi-use paden. Vanaf eind 2019 is een project uitgevoerd, waarbij de bestaande routes een herziening hebben gekregen. De doelen van dit project zijn, in willekeurige volgorde:

1. Veel paden waren in de loop der tijd uitgereden en modderig geworden. Paden werden daardoor steeds breder gereden tot soms wel 15 meter. De terreineigenaren wilden meewerken aan het initiatief eind 2016 van vier fietsclubs in de regio met als kartrekker MTB club Licht Verzet uit Nijmegen naar smalle singletracks met een vakkundige aanleg en goed onderhoud. Voor beheer en onderhoud is in 2018 Stichting MTB Rijk van Nijmegen opgericht.
2. Bij de aanleg van de oorspronkelijke routes meer dan 30 jaar geleden is minder, dan nu het geval zou zijn, aandacht geweest voor de ecologische gevolgen van de routes. Een belangrijk doel was daarom om de nieuwe routes uit kwetsbare gebieden te verwijderen. Dit is onder andere gebeurd in N2000-gebied St. Jansberg, Mookerheide, Heumense Schans en Heumensoord. Voor Heumensoord zie verder.
3. De mountainbikeroutes zijn er niet alleen voor het plezier van de mountainbikers, maar ook om het mountainbiken te reguleren. De oude routes in het Rijk van Nijmegen behoorden tot de best gewaardeerde mountainbikeroutes in Nederland. Onder andere door de modderige omstandigheden en het niet optimaal benutten van de hoogteverschillen (de eisen aan MTB routes zijn in de loop der tijd veranderd) waren er echter steeds meer mountainbikers die buiten de route reden kris-kras door de bossen. Voorbeelden elders lieten en laten zien dat attractieve routes een veel betere regulerende werking hebben. Vandaar dat de terreinbeheerders de routes graag wilden upgraden met het oog op deze regulering. Dat was ook een belangrijke reden dat vier gemeenten en twee provincies subsidie verleenden.
Doordat mountainbikers nu op de route blijven neemt de druk op de rest van het gebied sterk af, waardoor verstoring gevoelige soorten daar een geschikte habitat vinden (als ze niet verstoord worden door wandelaars – al dan niet met honden).

2 Route Heumensoord

De oude route liep over Heumensoord en maakte deel uit van het nieuwe plan maar door Corona werd de bouw diverse malen uitgesteld. De noodzaak bleef onverkort want de regulerende werking van de oude route Heumensoord was zeer beperkt, zoals blijkt uit een studie van Track Landscapes (Track Landscapes, Regulering van mountainbikeroutes, NTFU, 2023). De andere, al eerder geüpgrade, routes in het Rijk van Nijmegen laten een sterke regulering zien, maar de oude route door Heumensoord was ten tijde van de studie nog niet geüpgrade en laat een zwakke regulering zien. In de studie wordt geconcludeerd: “De reductie in gebruik van bospaden in het Rijk van Nijmegen, is het minst sterk in het gebied waar de mountainbikeroute niet is vernieuwd (Malden).” Door de route op Heumensoord (route Malden) te upgraden is te verwachten dat de regulerende werking ook sterk wordt en er dus veel minder buiten de route wordt gefietst.

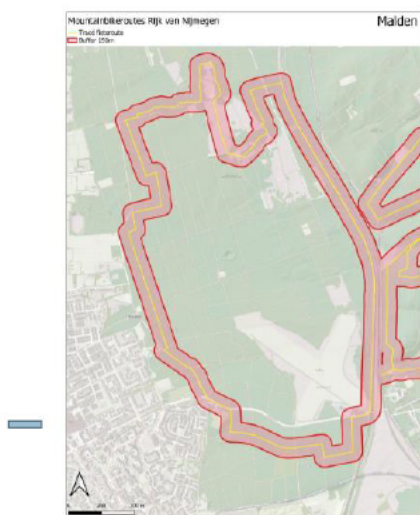
De oude route Heumensoord/Malden liep door het noordelijke deel van het gebied. Dit is het meest drukbezochte deel door wandelaars en hardlopers, waardoor de kans op conflicten groter is. Daarbovenop liep de route in dit gebied door heide(achtige) terreinen, hetgeen primair habitat is voor bijvoorbeeld reptielen (bijvoorbeeld het omcirkelde gebied op onderstaande kaart en de strook langs de spoorlijn). Om die reden is reeds in 2018 besloten om de route in zijn geheel daar weg te halen en een nieuwe route te creëren in het zuidelijke deel van Heumensoord. De route bestaat deels uit bestaande paden en nieuw gebouwde singletracks (paden van ongeveer een meter breed

die alleen in één richting te rijden zijn). De singletracks zijn parallel aan bestaande paden en wegen gebouwd, waardoor extra verstoring wordt geminimaliseerd en kwetsbare gebieden ontzien.

De oude route liep volledig op Heumensoord. Bij de nieuwe route gaat de route alleen in noordelijke richting door Heumensoord, zie onderstaande kaart van de door Natuurbalans onderzochte route in de Natuurtoets (Ecologisch bureau Natuurbalans – Limes Divergens, 27 dec 2021). In zuidelijke richting loopt de route aan de oostzijde van de spoorlijn over brede zandwegen.

BILAGE 1 LIGGING MOUNTAINBIKE ROUTES

Bijlage 1a. Ligging van de mountainbikeroute Malden en de begrenzing van de buffer van 150 meter waarbinnen achtereigendens van beschermde soorten zijn onderzocht.

Reptielencorridor

Dwars door Heumensoord loopt een reptielencorridor. Het is onmogelijk om deze in zijn geheel te ontwijken met de route. Er is gezocht naar andere bevredigende oplossingen. Zowel de oude als de nieuwe MTB route kruist de corridor met de houtwalafscheiding grenzend aan het Vierdaagse terrein sinds april/mei 2024. Om die zone te ontwijken zijn opties noord en zuid van die zone overwogen.

- Noord: daar zijn enkele waarnemingen van het vliegend hert maar vele van reptielen. Naar aanleiding van het Natuurbalans rapport is de (oude) noordelijke route in 2022 omgelegd van het gevoelige heide gebied naar een route zuidelijk daarvan. Daarnaast is het noordelijke gebied druk met recreanten (wandelaars en hardlopers) omdat daar parkeermogelijkheden zijn bovendien het tegen een grote woonwijk aanligt ligt. Een noordelijke routing is onlogisch.

- Zuid: vereist een grote omlegging en beslag op een druk wandelgebied waar Natuurmonumenten geen belang heeft bij een extra fietsroute en waar men toch de corridor weer tegen komt.

De meest optimale vlonderlocatie ligt op max 25m van de oude/bestaande MTB route. Op een plek die smal is en al erg veel, ook wandel-, paden bevat (veel verstoring). Voor deze vlonder is bij de aanleg van de houtwal een doorgang vrijgehouden. Dit is de best geschikte locatie om de zone over te steken. Om de kans op het aanrijden van reptielen helemaal uit te sluiten is besloten om een houten reptienvlonder te bouwen. Dit type vlonder is eerder ontwikkeld voor de mountainbikeroute Schoorl en beoordeeld en goed bevonden in een rechtszaak bij de Raad van State. Als reptielen al de behoefte zouden hebben om de vlonder te beklimmen (die trilt als er overheen gereden wordt, waardoor ze ook gewaarschuwd worden), zijn er anti-klimstrips gemonteerd om dit onmogelijk te maken. Zie verder het aparte document hierover.

3 Voorbereiding

De nieuwe route is ontworpen door routebouwer en boscoloog [REDACTED] van Tracks & Trails in samenwerking met het beheerteam van Natuurmonumenten. Er zijn meerdere gezamenlijke veldverkenningen geweest om de beste (mooiste, minste ecologische impact etc.) route te ontwerpen gebaseerd op de bevindingen in het Natuurbalans rapport. Immers het nieuwe ontwerp past nagenoeg volledig binnen de onderzochte contouren van dat rapport. Voor het deel dat vanwege de omlegging in 2022 afweek van hetgeen Natuurbalans had onderzocht, heeft Bureau Waardenburg een aanvullende Quick Scan gemaakt (Waardenburg, Quickscan Wet natuurbescherming t.b.v. wijziging MTB route Malden, 7 nov 2022) . Recent heeft Natuurbank Overijssel vervolgens nog een extra quick scan gemaakt, speciaal voor de reptiencorridor Heumensoord (QuickScan natuurwaardenonderzoek MTB route Malden, 20 feb 2025). In de loop van de tijd hebben dus een groot aantal ecologen de route beoordeeld en is de gehele route die nu voorligt door ecologen beoordeeld.

Omgevingsdienst regio Nijmegen heeft op 6 augustus 2024 een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van de singletracks en de reptienvlonder. De provincie Gelderland is van mening dat, met name voor de vlonder, een omgevingsvergunning flora en fauna noodzakelijk is. De ecooloog van Natuurbank Overijssel is het daar niet mee eens en heeft daarover op 15 januari 2025 telefonisch contact gehad met de provincie, maar de provincie blijft die vergunning nodig vinden. Stichting MTB Rijk van Nijmegen heeft dezelfde mening als Natuurbank Overijssel, maar heeft besloten om onder protest mee te gaan in de wens van de provincie om het proces niet nog langer te laten duren.